

УДК 37.011:7:371.134

Онищук І. А

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики
дошкільної та початкової освіти
Кременецької обласної
гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка
Кременець, Україна ionuschyk@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1521-0428>

Панфілова О. Г.

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри
мистецьких дисциплін та методик їх
навчання Кременецької обласної
гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка
Кременець, Україна alka11@meta.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5161-3363>

Тарасюк І. І.

кандидат архітектури, старший викладач
кафедри образотворчого мистецтва та
дизайну Волинського національного
університету імені Лесі Українки
Луцьк, Україна iit77@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4531-2054>

**РЕАЛІЗАЦІЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ РЕГІОНАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ ТА
ГАЛУЗЕВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

У статті досліджено вагомість врахування регіонального контексту при здійсненні фахової підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва

у ЗВО на прикладі діяльності кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії. Проаналізовано вплив на ефективність використання досвіду освітніх та художніх традицій краю у синтезі з методичними інноваціями для досягнення високого фахового рівня випускників. Особлива увага приділяється таким ключовим питанням проблеми, як розвиток творчого потенціалу та культури самовираження майбутніх фахівців у контексті взаємозв'язку культури і освіти на сучасному етапі становлення. Наголошується, що невід'ємною складовою культурної спрямованості змісту освіти є формування творчої особистості, відкритої до гуманістично орієнтованого вибору, самовираження та самореалізації.

Ключові слова: заклад вищої освіти, кафедра мистецьких дисциплін та методик їх навчання, підготовка майбутніх вчителів образотворчого мистецтва, освітні та мистецькі традиції, інновації.

Онищук И. А

кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры теории и методики
дошкольного и начального образования
Кременецкой областной
гуманитарно-педагогической академии им. Тараса
Шевченко

Кременец, Украина ionuschyk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1521-0428>

Панфилова А. Г.

кандидат искусствоведения, доцент кафедры
художественных дисциплин и методик их
обучение Кременецкой областной
гуманитарно-педагогической академии им. Тараса
Шевченко

Кременец, Украина alka11@meta.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5161-3363>

Тарасюк И. И.

кандидат архитектуры, старший преподаватель
кафедры изобразительного искусства и
дизайна Волинського національного университета
имени Леси Українки

Луцк, Украина iit77@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4531-2054>

РЕАЛИЗАЦИЯ ВЗАИМОСВЯЗИ РЕГИОНАЛЬНОГО КОНТЕКСТА И ОТРАСЛЕВЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА

В статье исследованы значимость учета регионального контекста при осуществлении профессиональной подготовки будущих учителей изобразительного искусства в ЗВО на примере кафедры художественных дисциплин и методик их обучения Кременецкой областной гуманитарно-педагогической академии. Проанализировано влияние на эффективность использования опыта образовательных и художественных традиций края в синтезе с методическими инновациями для достижения высокого профессионального уровня выпускников. Особое внимание уделяется таким ключевым вопросам проблемы, как развитие творческого потенциала и культуры самовыражения будущих специалистов в контексте взаимосвязи культуры и образования на современном этапе становления. Отмечается, что неотъемлемой составляющей культурной направленности содержания образования является формирование личности, открытой к гуманистически ориентированному выбору, самовыражения и самореализации.

Ключевые слова: учреждение высшего образования, кафедра художественных дисциплин и методик их обучения, подготовка будущих

учителей изобразительного искусства, образовательные и художественные традиции, инновации.

Onishchuk Irina

Candidate of pedagogical Sciences,
associate professor, associate professor of the
department of theory and methodology of preschool
and elementary education Kremenets Regional Humanitarian
and Pedagogical Academy named after Taras Shevchenko
Kremenets, Ukraine, ionuschyk@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1521-0428>

Panfilova Oleksandra

PhD in Arts, Associate Professor of the Department
of Art of the Kremenets Regional Humanitarian
Pedagogical Academy named after Taras Shevchenko,
Kremenets, Ukraine, alka11@meta.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5161-3363>

Tarasiuk Ivan

Architecture PhD, Senior Lecturer
Art and Design Department in Volyn National University
named after Lesya Ukrainka
Lutsk, Ukraine iit77@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4531-2054>

***IMPLEMENTATION OF INTERCONNEKTION OF REGIONAL
CONTEXT AND SPECIFIC PECULIARITIES IN THE SYSTEM OF FUTURE
ART TEACHERS' TRAINING***

This article is devoted to the investigation of importance of regional context in the system of future Art teachers' training with the example of Studying of Arts and its Methods Department at the Kremenets Regional Pedagogical Academy. The article analyses the influence on effectiveness of usage of the educational and artistic regional traditions in the synthesis with systematic innovations for achieving of high professional level of graduating students. The main attention is paid to such questions as the development of the artistic potential and the self-expression culture of future teachers in the context of the interconnection of culture and education under modern conditions. The integral part of educational and cultural trend is the formation of a creative personality who is opened to self-expression and self-realization.

Key words: *Institution of higher education, future Art teachers' training, educational and artistic traditions, innovations.*

Постановка проблеми. Освіта тісно пов'язана з культурою і в кінцевому рахунку є специфічно людським способом перетворення природних задатків і можливостей. Функція закладу вищої освіти – сформувати у молодого покоління відповідальне ставлення до збереження й збагачення культурних цінностей. На думку фахівців, відбувається трансформація розуміння сутті освіти через зміну формули «освіта на все життя» на «освіта через все життя» [3]. За В. Андрущенко, сучасна освіта має базуватися на засадах майбутнього антропогенного соціокультурного середовища, а головне її завдання – формування особистості, котра зможе вижити в умовах соціокультурної невизначеності, тому значущим є не знання як такі, а насамперед їхня творча інтерпретація. Саме культура, на думку І. Беха, є всезагальним чинником і духовно-практичною основою розвитку особистості, освіти, що передбачає визнання людини повноправним суб'єктом культури, визначальним для освітнього процесу [1, с. 26].

Таким чином, суттєві оновлення змісту освіти, зумовлені інтенсивним розвитком суспільства, актуалізують проблему підготовки нової генерації педагогів, у сфері мистецької освіти зокрема, гуманних, духовно багатих,

висококультурних фахівців, здатних повною мірою реалізувати свій творчий потенціал [5]. Відповідно до Законів «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), мистецько-педагогічну освіту важливо розглядати як чинник саморозвитку і самореалізації, що змінює цілі освіти, її мотиви, форми, методи, роль педагога. Це зумовлено збільшення обсягу функціональних обов'язків учителя мистецьких дисциплін – творчої особистості, носія гуманітарно-естетичної культури, морально-етичних цінностей, творчої особистості, фахівця який актуалізує саморозвиток своїх учнів [7].

За висновками науковців, засадничим у процесі підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва в ЗВО є взаємозв'язок галузевого та регіонального контексту. Отож, реалізація взаємозв'язку регіонального контексту та галузевих особливостей у процесі підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва на часі.

Аналіз досліджень та публікацій. Означеному питанню присвячені дослідження філософів, культурологів, мистецтвознавців, психологів та педагогів. Зокрема, аспекти проблеми підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва в сучасних закладах вищої освіти відображено у науковій літературі: моделювання змісту вищої освіти (А. Алексюк, В. Андрущенко, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Ільїн, Н. Ничкало, О. Пехота, В. Сластьонін, С. Сисоєва та інші); оновлення змісту підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва (Н. Андрієвська, О. Апраксина, О. Олексюк, Г. Соцька, Т. Сущенко, О. Шевнюк); професійне становлення фахівців в системі мистецької освіти (Л. Масол, Н. Миропольська, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова, Г. Шевченко та ін.); інноваційні підходи до професійного самозростання вчителів мистецьких дисциплін (С. Ковальова, В. Лабунець, Н. Мурована, І. Пігарєва, В. Ружицький та ін.).

Мета статті – розкрити роль взаємозв'язку регіонального контексту та галузевих особливостей у системі підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва на прикладі самоаналізу діяльності кафедри мистецьких дисциплін та

методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тенденції сучасної освітньої галузі зосереджені на інтеграції, узгодженні проектування і спільної реалізації галузевих особливостей на територіальному рівні. Цілком природньо, що розвиток естетичної культури буде більш глибоким там, де дитина змалечку виховується на творах мистецтва рідного краю. Втілення процесу виховання молоді у відриві від національної культури сприяє формуванню покоління людей без самоідентичності. Однією з умов розвитку етнокультури дитини є відповідна організація навчально-виховного процесу, звернення до живих традицій [2, с. 27].

Розвиток освіти, культури і мистецтва були і є пріоритетом Волині, у тому числі Кременеччини. Історія освітніх закладів у Кременці налічує понад двісті років. Від початку XIX ст. у стінах Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка існували: Волинська гімназія (ліцей), на основі якої був створений Університет Св. Володимира (нині Київський національний університет імені Тараса Шевченка); Кременецький ліцей, Кременецький учительський (педагогічний) інститут (згодом Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка), Кременецьке педагогічне училище (коледж), Кременецький гуманітарно-педагогічний інститут ім. Тараса Шевченка. Завдяки гімназії та ліцею у першій третині XIX ст. Кременець був осередком освіти, науки, й мистецтва. Від початку існування гімназії тут працював випускник Віденської академії мистецтв Ю. Пічман, мистецтвознавець, професійний портретист (близько 500 портретів), майстер історичного, міфологічного та біблійного жанрів [6, с. 193]. Саме він заснував кременецьку мистецьку школу, згуртував навколо себе коло послідовників, виховав плеяду учнів (Б. Клембовський, К. Каневський, А. Анжейовський). Традиції мистецької освіти продовжилися у 20-30-х рр. XX ст. і пов'язані із художньою діяльністю викладачів Кременецького ліцею (В. Галімського, Я. Цибіса, Є. Васільковського, Е. Крхи та ін.). Тут існувала єдина в

Польщі Канікулярна художня студія (для вчителів образотворчого мистецтва), вирувала виставкова та пленерна діяльність польських авангардних груп: «Комітет Паризький», «Linea», «Група десяти» та ін. При закладі успішно функціонувало Товариство художньої фотографії, члени якого (Г. Германович, С. Схейбаль, Л. Гроновський) були переможцями престижних міжнародних конкурсів у Японії, Великобританії, США, Польщі.

У 1994 р. розпочато підготовку бакалаврів з образотворчого мистецтва. Важливим чинником відкриття спеціальності була потреба регіону у підготовці фахівців, які володіють професійними знаннями з образотворчого мистецтва, навичками науково-педагогічної діяльності та вміннями використовувати їх на практиці. У різні роки на кафедрі працювали Народний художник України, заслужений діяч мистецтв В. Ярич, майстер народної творчості України А. Гриб, графіки, заслужені художники України Є. Удін та Я. Омелян. На сьогодні підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва в КОГПА ім. Тараса Шевченка здійснює кафедра мистецьких дисциплін та методик їх навчання, яку очолює доктор педагогічних наук, професор О. Дем'янчук.

Важливим кроком Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка є оновлення освітньо-професійних програм, програмні результати навчання яких здійснюються з урахуванням Концепції нової української школи. Наголосимо, що враховані наступні компоненти НУШ: формування компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві, орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, наскрізний процес виховання, який формує цінності. Унікальність програми академії – у продовженні освітніх та художніх традицій регіону, у підтриманні народних промислів західного регіону, у комплексному підході до реалізації освітньої діяльності у закладі вищої освіти шляхом навчання і практичної підготовки, спрямованої на забезпечення педагогічних кадрів в основному для шкіл та освітніх закладів регіону, позашкільних установ і мистецьких шкіл.

Надзвичайно важливо, що освітньо-професійна програма надає можливість навчатися талановитим учням сільської та міської місцевості без

початкової художньої освіти. Практична підготовка здобувачів вищої освіти передбачає різні види практики та здійснюється з урахуванням вимог НУШ на високому професійному рівні на базах ЗЗСО, оздоровчих таборів. Вагомим освітнім компонентом освітньо-професійної програми є «Навчальна практика. Пленер», оскільки це дає унікальну можливість в повній мірі використовувуються наявні сприятливі умови географічного розташування КОГПА у процесі підготовки майбутніх фахівців.

Зазначимо, що з метою задоволення освітніх потреб здобувачів вищої освіти, посилення їх конкурентоспроможності та ефективного використання можливостей ЗВО, врахування регіональних потреб індивідуальна – освітня траєкторія студентської молоді забезпечується вільним вибором навчальних дисциплін. Освітньо-професійна програма передбачає проведення студентами індивідуальної науково-дослідної роботи, яка присвячена дослідженню проблем розвивального освітнього середовища ЗЗСО, потреб НУШ, аналізу культурної спадщини регіону [4]. Майбутні вчителі образотворчого мистецтва активно долучаються до організації воркшопів майстер-класів, тренінгів для проведення шкільних та позашкільних занять під час проходження практик, беруть участь у профорієнтаційній роботі, методичних семінарах, симпозіумах, пленерах, виставках.

Необхідною складовою формування у майбутнього вчителя образотворчого мистецтва освітніх компетентностей є використання в освітньому процесі ЗВО гармонійно поєднаних традиційних та інноваційних форм, методів і прийомів. Переконаливо довели свою ефективність впровадження лекцій-візуалізацій, бінарних лекцій, дискусій, ділових ігор, артквестів, вебквестів, кінокоучінгу, поліхудожніх проектів та ін.

Значущим у процесі підготовки майбутніх педагогів є набуття soft skills. Саме для реалізації soft skills є участь студентської молоді КОГПА спеціальності 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво) в різноманітних наукових товариствах, гуртках, громадських об'єднаннях, студентському самоврядуванні тощо. Соціальні навички у здобувачів вищої освіти формуються завдяки участі в

різнопланових заходах, семінарах, дискусіях, наукових конференціях, конкурсах, ярмарках професій, виставках, майстер-класах, пленерах тощо. Така різнопланова діяльність допомагає вдосконалювати комунікативні навички та досвід міжособистісної взаємодії, розвивати креативність, уміння вирішувати проблемні ситуації, брати на себе відповідальність за рішення, вміння працювати в команді, сприяє збереженню духовних надбань народу, формуванню моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної особистості.

Як вище зазначалося, важливим аспектом у процесі підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва є врахування регіонального контексту освіти. Сприяє реалізації регіональної складової функціонування в Академії Кімнати-музею художника-емігранта Ростислава Глужка, уродженця Кременця, експозиція якої нараховує 29 творів. Діють Музей довоєнної фотографії, Кімната-музей композитора Михайла Вериківського, ентографічна світлиця Волині, Музей освіти, які ознайомлюють з історією закладу та культурною спадщиною регіону.

Для реалізації культурно-мистецьких вподобань діють студентські художні гурти «Натхнення», «Лінія», народний ансамбль танцю «Горлиця», студентський експериментальний театр «Пілігрим», оркестр та ін. Для проведення мистецьких заходів передбачені виставкова зала, концертні зали ім. Гуго Коллонтая й ім. Тадеуша Чацького.

Освітньо-професійна програма спеціальності сприяє розвитку загальнокультурного рівня регіону завдяки підготовці бакалаврів, які забезпечує конкурентоспроможними професіоналами у ЗЗСО, закладах позашкільної освіти, мистецьких закладах. Впродовж 15 років ЗВО організовує та проводить для учнів ЗЗСО мистецький конкурс імені відомого українського художника, уродженця Кременеччини, Івана Хворостецького, з метою виявлення та розкриття потенціалу обдарованої молоді регіону.

Кафедрою налагоджена тісна взаємодія з стейхолдерами. Зокрема, під час навчально-виховного процесу спеціальності Академія використовує досвід компетентних вчителів-практиків, які вміють ефективно працювати в сучасному

освітньому середовищі. Відтак, при коригуванні ОПП введено в проєкт ОП за 2020-2024 ОК «Особливості проведення інтегрованих уроків з мистецтва в контексті тенденцій НУШ» та залучено до його реалізації старшого вчителя вищої категорії ЗНЗ Волинського ліцею імені Нестора Літописця Мартинюк Н. Л. Залучення професіоналів до практичних занять також відбувається від час проходження пропедевтичної, навчально-педагогічної (пробні уроки в школі) та переддипломної педагогічної практик, під час яких фахівці галузі діляться досвідом роботи в ЗЗСО. Також роботодавці та стейкхолдери залучені до процесу аналізу та оновлення ОП шляхом опитування. Кафедра співпрацює із методистами відділів освіти, беруть участь в оцінюванні конкурсів, олімпіад з образотворчого мистецтва.

Кафедрою здійснюється активна видавнича діяльність, зокрема викладачі є авторами монографій, навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій, наукових статей, які індексуються в наукометричних базах. До прикладу: монографії проф. Дем'янчука О. «Виховання дітей у національних громадах Волині у ХІХ – на початку ХХ ст.» (у співавторстві з Калитюк Л.) та «Естетизація навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи – інтернату» (у співавторстві з Чехурським А.), навчально-методичний посібник Дем'янчука О. «Застосування медіа-технологій викладачами технічних дисциплін у професійній діяльності»; монографія Панфілової О. «Мистецьке життя Кременеччини міжвоєнного періоду ХХ століття», навчально-методичний посібник «Історія зарубіжного мистецтва» (у співавторстві з Рублевською Н. та Тарасюком І.); Балбус Т. «Рисунок. Навчально-методичний посібник для студентів I-IV курсів з галузі знань 01 Освіта, за спеціальністю 014 Середня освіта»; Павлович О., Синенького Д. «Методичні рекомендації до написання бакалаврських робіт, до практичних занять з художньо-прикладної графіки, до виконання самостійної роботи з «Комп'ютерної графіки» для здобувачів вищої освіти ОП Середня освіта (Образотворче мистецтво) та багато ін.

Зміст освітньої програми передбачає ознайомлення із сучасними досягненнями світової науки у галузі освіти [4]. Здобувачі, науково-педагогічні працівники працюють з міжнародними інформаційними ресурсами. Цьому сприяють участь у міжнародних конференціях, публікації в зарубіжних виданнях, стажування. Обмін науковим та мистецьким досвідом випускової кафедри здійснюється в рамках багаторічної співпраці з польським Товариством «Форум інноваційний «Одін» (Польща). Проведено дев'ять Міжнародних науково-мистецьких симпозіумів «Зустрічі у Кременці» (2010-2019 рр.), в яких приймали участь викладачі й студенти випускової кафедри та художники Польщі, України, Словенії, Словаччини, Болгарії, Франції, Німеччини, Іспанії, США.

Важливим моментом мистецько-педагогічної діяльності кафедри є участь її членів у виставках, пленерах, фестивалях. З 2004 р. викладацьким складом кафедри засновано мистецький гурт «Палітра», який бере активну участь у виставковій діяльності осередку. Як члени мистецького гурту, викладачі є постійними учасниками виставок у Тернополі, Кременці, Почаєві, Вишнівці, Збаражжі, Бережанах, Острозі, Дубно, персональних виставок та збірних показів закордоном (Targoszyn, Przemysl, Targoszyn, Przemysl, Puławy, Ostroviec, Sanok). Експонують свої твори на міжнародних пленерах: «З плином Ікви» (Targoszyn, Przemysl, Кременець-2006), «Під оком пам'яті...між горами» (Targoszyn, Przemysl, Кременець-2007), «Nad Sanem, nad modrookim), «W cieniu gory Bony» (Targoszyn, Przemysl, Кременець-2009), всеукраїнських та міжнародних виставках, зокрема: Всеукраїнська та Міжнародна виставка акварельного живопису «ДПШ-ПРО» (Черкаси-2019), Міжнародна виставка «Акварельні монологи» (Львів -2019), Всеукраїнська виставка акварельного живопису «Подих акварелі» (Бориспіль, 2020); Всеукраїнського та Міжнародного акварельного бієнале «Море акварелі-2020» (Одеса).

Висновки. Розуміння сутності та особливості феноменів «культура» і «освіта», їхнього взаємопоєднання дає можливість оптимізувати розвиток творчого потенціалу, самовираження, самореалізації здобувачів вищої освіти.

Система освіти втілює в собі стан, тенденції і перспективи розвитку суспільства, відтворює і укріплює існуючі в ньому стереотипи і водночас вдосконалюючи їх, упроваджуючи нове. Важливим у процесі підготовки майбутніх фахівців, в тому числі майбутніх учителів образотворчого мистецтва є врахування галузевого та регіонального контексту. Аналіз діяльності кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка свідчить про високий рівень педагогічного складу кафедри та ефективне застосування педагогічного досвіду при підготовці майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. Високий фаховий рівень випускників забезпечується завдяки впровадженням художньо-творчих та методичних інновацій у синтезі із орієнтуванням та освітні та мистецькі досягнення регіону.

Перспективу подальшого пошуку вбачаємо у пошуку ефективних шляхів особистісного та професійного становлення майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1.: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ: Либідь. 2003. 280 с.
2. Ковальов О. Образотворче мистецтво в школі. 1-7 клас: навчальний посібник. Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга»», 2019. 319с.
3. Кремень В. Г. Духовність і культура суспільства визначаються розвитком освіти. Освіта у полікультурних суспільствах / за редакцією В. Кременя, Т. Левовицького, Є. Нікіторовича, С. Сисоєвої. Вища педагогічна школа СПВ. Університет в Б'ялостоці. Варшава. 2012. С. 45–55.
4. Освітньо-професійна програма 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Кременець, 2016
http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/myst_kaf/OM OPP/OM OPP 2 016.pdf (дата звернення: 17.10.2020).
5. Педагогічна творчість: методологія, теорія, технології / В.П. Андрущенко та ін. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2005. 183 с.

6. Рубан В. В. Український портретний живопис першої половини XIX століття. Київ : «Наукова думка». 1984. 366с.

7. Шевнюк О. Л. Взаємодія творчих і методичних інновацій як концептуальна основа системи підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Мистецтво та освіта*. № 3. 2015. С. 8-11.

REFERENCES

1. Bekh I. D. Vychovannia osobystosti: u 2 kn. Kn. 1.: Osobystisno orientovanyi pidkhid: teoretyko-tekhnologichni zasady. Kyiv : Lybid. 2003. 280 s.

2. Kovaliov O. Obrazotvorche mystetstvo v shkoli. 1 – 7klas: navchalnyi posibnyk. Sumy: PF «Vydavnytstvo «Univepsytska knyha »»», 2019. 319 s.

3. Kremen V. H. Dukhovnist i kultura suspilstva vyznachaiutsia rozvytkom osvity. Osvita u polikulturnykh suspilstvakh / za redaktsiieiu V. Kremenia, t. levovytskoho, Ye. Nikitorovycha, S. Sysoievoi. Vyscha pedahohichna shkola SPV. Universytet v Bialostotsi, - Varshava. 2012. S. 45–55.

4. Osvitnio- profesiina prohrama 014 (Obrazotvorche mystetstvo). Kremenets, 2016.

5. Pedahohichna tvorchist: metodolohiia, teoriia, tekhnolohii / V.P. Andrushchenko ta in. Kyiv: NPU im. M.P. Drahomanova. 2005. 183 s.

6. Ruban V.V. Ukrainskyi portretnyi zhyvopys pershoii polovyny XIX stolittia. Kyiv : «Naukova dumka». 1984. 366 s.

7. Shevniuk O.L. Vzaiemodiia tvorchykh i metodychnykh innovatsii iak kontseptualna osnova systemy pidhotovky maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva. *Mystetstvo ta osvita*. №3. 2015. S. 8 – 11.

Онищук Ірина Анатоліївна, тел.0975430503.

Панфілова Олександра Георгіївна, тел.0674766203.

Тарасюк Іван Іванович , тел.0506436915